

گفتگو با دکتر رحمان مشتاق مهر

عضو گروه زبان و ادبیات فارسی

دکتر رحمان مشتاق مهر عضو گروه زبان و ادبیات فارسی در گفتگو با خبرنگار دبیرخانه به اهمیت و ضرورت توجه شورای بررسی متون به کتب علوم انسانی برای جامعه علمی اشاره کرد و گفت: بر خلاف آثار علمی محض یا مرتبط با علوم پایه که در تمام جهان از مبانی و معیارهای علمی نسبتاً ثابتی پیروی می کنند و ملیت و فرهنگ و معتقدات پدیدآورندگان آن آثار نقشی در محتوای علمی آنها ندارد، بیشتر حوزه ها و به تبع آن، آثار مربوط به علوم انسانی، مبانی یقینی و قطعی و جهانی ندارند و با مطالعه آنها می توان رنگ و بوی ذهن و حافظه فرهنگی و بومی نویسنده را از فراسوی متن دید و استشمام کرد. از این رو، بر خلاف آثار علمی محض که تنها اطلاعات علمی موجود در اثر را به خواننده منتقل می کنند، آثار مربوط به علوم انسانی خواه ناخواه بخشی از ذهنیات دینی و فرهنگی و اخلاقی و ارزشی نویسنده را نیز به خواننده انتقال می دهند و علاوه بر ایجاد تغییر در میزان آگاهی و دانایی خواننده، جهان بینی و منش و رفتار و نوع تلقی او از زندگی و حقیقت و ارزشهای انسانی و اخلاقی وی را نیز دگرگون می سازند یا حداقل زمینه آن را در او فراهم می آورند. اهمیت و ضرورت وجود شورای بررسی متون و کتب علوم انسانی در این است که با بررسی و نقد آثار مرتبط، برنامه ریزان، خوانندگان و جامعه علمی را نسبت به وزن علمی آثار و میزان مثبت و منفی بودن ارزشهای جنبی موجود در اثر آگاه می کند و حداقل، حساسیت آنان را نسبت به جنبه ها و لایه های پنهان این نوع آثار برمی انگیزد تا هر آنچه را که می خوانند و از طریق این نوع متون دریافت می کنند به حساب معلومات علمی محض نگذارند و درباره احتمال درستی و نادرستی آن اندیشه کنند.

این عضو محترم گروه ادبیات فارسی به نقش شورا در جهت دستیابی به اهداف نقد و تولید متون علوم انسانی گفت: در هر حال امکانات انسانی و مادی شورا محدود است و دستاوردهای آن نیز نسبی و متناسب با این

محدودیتهاست ولی هر قدمی که در نقد اثری برداشته می شود غیر از تأثیر مستقیم در خصوص آن، در کل جامعه علمی، نسبت به تألیف آثار مرتبط با علوم انسانی، حساسیت و احساس مسئولیت مثبت ایجاد می کند و نویسندگان یا مترجمان این نوع آثار متوجه می شوند که شورایی مرکب از استادان کارشناس در هر رشته دستاوردهای علمی آنها را رصد می کنند و در شناختن و بازشناسدن سره و ناسره آن می کوشند، دقت و حساسیت بیشتری به خرج می دهند.

وی در ادامه به روند فعالیت های شورا اشاره کرد و گفت: گمان می کنم بهتر باشد مدیران و رؤسای گروهها به این پرسش پاسخ دهند؛ چون استنباط میزان مقبولیت نتایج به اشراف کلی بستگی دارد ولی اگر در ۳۰-۴۰ درصد موارد نویسنده/ مترجم/ مصحح/ ناشر، نتیجه ی نقد را بپذیرند و آن را در چاپهای بعدی اعمال کنند یا مسئولان آموزش عالی کشور با در نظر گرفتن نتیجه ی نقد، کتابی را در برنامه ی آموزشی رشته ای جزو منابع درسی یا کمک درسی قرار دهند یا آن را از رده ی این نوع کتابها خارج کنند، باز هم می توان گفت که زحمات و فعالیتهای گروه نتیجه بخش بوده است.

دکتر مشتاق مهر نقش شورا را در ارتقاء جریان نقد علمی در سطح جامعه مثبت دانست و اظهار کرد: اگر نتایج بررسی ها در جامعه، نشر شود و به دست استاد و دانشجو و قاطبه ی خوانندگان علاقه مند برسد، نقش آن مؤثرتر و مفیدتر از این خواهد بود. جامعه ی ما هنوز به شنیدن صداهای متفاوت و مخالف، مخصوصاً در زمینه های علمی، نیاز دارد. نقد آثار علمی، دراز کردن دست یاری و نیکخواهی به سوی پدیدآورنده و خواننده ی آن آثار است تا هم پدیدآورنده را به کاستی ها و نادرستی ها و امتیازهای اثر خود آگاه تر کند و هم راه فهم و ارزیابی اثر را برای خواننده هموارتر گرداند.